บทความวิจัย

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING PARTICIPATORY POLITICAL CULTURE OF THE PEOPLE AT BANG KHONTHI SUB-DISTRICT OF BANG KHONTHI DISTRICT IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

ลภัสรดา ศรีเจริญ[1*], **วัชรินทร์ ชาญศิลป์**[1], **อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า**[1]
Laphatlada Sricharoen[1*], Vacharin Chansilp[1], Apinya Chatchofa[1]
*Corresponding Author E-mail: laphatlada.sri@gmail.com
Received June 5, 2026; Revised July 22, 2026; Accepted August 7, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมือง และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง ผู้วิจัยเลือกยกหลักธรรม “สัมมัปปธาน 4” ซึ่งเป็นหลักแห่งความเพียรพยายามอันชอบมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์นั้น เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจำเป็นต้องอาศัยความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นของประชาชนในการละทิ้งพฤติกรรมเพิกเฉยทางการเมืองและเพียรสร้างสรรค์บทบาทหน้าที่พลเมืองที่ดีอย่างต่อเนื่อง ระเบียบวิธีการวิจัยใช้แบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 239 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. หลักสัมมัปปธาน 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนประยุกต์หลักสัมมัปปธาน 4 เข้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองจะทำให้การเมืองมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3. แนวการปฏิบัติที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ สังวรปธาน ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงป้องกันที่ช่วยปลูกฝัง

[1] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1] Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

จิตสำนึกทางการเมืองที่ดีให้แก่ประชาชน ปหานปธาน ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงแก้ไข โดยมุ่งจัดการกับปัญหาหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางการเมืองที่เกิดขึ้น ภาวนาปธาน มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชาชนในชุมชนให้มีทักษะทางการเมืองที่เหมาะสม และอนุรักขนาปธาน มีบทบาทในการธำรงรักษาและต่อยอดพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีงาม ทั้งนี้แนวปฏิบัติดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนมี “ภูมิคุ้มกันทางเมือง” ที่แข็งแกร่ง เป็นการสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก
คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง; การมีส่วนร่วมของประชาชน; หลักสัปมัปปธาน 4

Abstract

The objectives of this research were: 1. To study the level of participatory political culture among the people in Bang Khon Thi Subdistrict, Bang Khon Thi District, Samut Songkhram Province; 2. To study the relationship between the Sammappadhana 4 and political culture; and 3. To propose Buddhist integration to promote political culture. The researcher chose Sammappadhana 4 which are principles of righteous effort, as the framework for analysis because a strong participatory political culture requires the enthusiasm and commitment of the people to abandon political indifference and continuously strive to create good citizenship roles. The research methodology used a mixed methods approach. Quantitative research collected data from a sample of 239 eligible voters, while qualitative research collected data through in-depth interviews with 9 purposefully selected key informants. The data were analyzed using descriptive interpretation.

The research results showed that: 1. The overall level of participatory political culture among the people was high. 2. Sammappadhana 4 had a moderate positive relationship with political culture, indicating that when citizens apply Sammappadhana 4 to their political culture, it led to higher quality politics. 3. A practical approach that built a participatory political culture comprised four aspects: Samvarapadhana; restraint effort, acting as a preventative mechanism to instill good political awareness in citizens; Pahanapathana; acting as a corrective mechanism to address problems or inappropriate political behaviors, Bhavanapadhana; cultivation, playing a role in promoting and developing the potential of community members to possess appropriate political skills; and Anurakkhanapadhana; preservation and enhancement, playing a role in maintaining and building upon positive political behaviors. This practice would help citizens develop strong political immunity, thereby building democracy from the grassroots.
Keywords: Political culture; Public participation; Sammappadhana 4

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เชื่อกันว่าเป็นการปกครองที่คนส่วนใหญ่ยอมรับและเมื่อพิจารณาถึงการเมืองการปกครองของไทยหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบบประชาธิปไตยโดยมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 ผ่านมาได้เป็นเวลากว่า 88 ปีแล้ว (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2552) และนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้พัฒนาระบบการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักการสำคัญว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมดังกล่าวครอบคลุมทั้งการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ อันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้นความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน พร้อมทั้งร่วมกันส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของพลเมือง (สิทธิกร พันศิริ, 2567) รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพของระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพลเมือง โดยมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเคารพกฎหมายและกติกาสังคม การมีจิตสาธารณะ การยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม ตลอดจนการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการมองโลกในแง่ดีต่อสังคมและการเมือง (Promgrid, 2014)

จากปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันทำให้ประชาชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ มีความตื่นตัวและเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น จึงเกิดการตั้งคำถามต่อความไม่เป็นธรรมและการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ และความเชื่อทางการเมืองผ่านครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา และสื่อมวลชน เพื่อสร้างพลเมืองที่เคารพกฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และประโยชน์ส่วนรวม โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานภาครัฐและท้องถิ่น หลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

อนึ่ง ตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งยังคงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนชนบทที่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติและการพึ่งพาอาศัยกันอย่างเข้มแข็ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สวนผลไม้ และการค้าขายภายในชุมชน ทำให้การติดต่อสื่อสารและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเป็นไปในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรในพื้นที่อย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามแม้ว่าประชาชนในพื้นที่จะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม

ผ่านกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ แต่ยังพบประเด็นที่ควรศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ตลอดจนการนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมมาใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น อีกทั้งตำบลบางคนทีมีขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรไม่มาก ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงผู้บริหารท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐได้ค่อนข้างสะดวก ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้นำชุมชนจึงมีความใกล้ชิด ทำให้ตำบลบางคนทีเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักสัมมัปปธาน 4 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ โปร่งใส และยึดประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแนวทางส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในพื้นที่ตำบลบางคนที และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ว่ามีความเหมาะสมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในระดับใด รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ และการร่วมพัฒนาชุมชนตามแนวทางประชาธิปไตย โดยผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัมมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 587 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรง ทั้งหมด 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3. กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 3 คน และ 4. ประชาชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสัมมัปปธาน 4 จำนวน 12 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน 10 ด้าน รวม 30 ข้อ ทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1967) แบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.976 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง และมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำตามกระบวนการที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้น จากนั้นจึงศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพิ่มเติมอย่างรอบด้านให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ก่อนนำร่างแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงให้

เหมาะสม สุดท้ายผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็นที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย 2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 239 ชุด ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 239 ชุด 3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาบันทึกและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ ขอหนังสือจากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์และประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเข้าร่วมการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความยินยอมก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถามที่กำหนด โดยได้รับอนุญาตให้บันทึกเสียง จดบันทึก และถ่ายภาพประกอบการวิจัยเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล ภายหลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวม ตรวจสอบ และจัดเตรียมข้อมูลทั้งหมดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาอย่างเป็นระบบต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981) และสถิติอนุมานใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s r) เพื่อวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยเริ่มจากการวางเค้าโครงของข้อมูล โดยจัดทำรายชื่อคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามแต่ละประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ จากนั้นพิจารณาบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่ได้มา พร้อมเชื่อมโยงกับ

กรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ในการตีความหรือเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบผลการศึกษาดังตารางที่ 1-2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักสัปมัปปธาน 4 ภาพรวม

(n = 239)

ข้อ	หลักสัปมัปปธาน 4 (ความเพียรชอบหรือความเพียรใหญ่)	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	สังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรม	4.20	0.59	มาก
2.	ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว	4.74	0.45	มากที่สุด
3.	ภาวนาปธาน เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด	4.68	0.49	มากที่สุด
4.	อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว	4.48	0.49	มาก
	ภาพรวม	**4.53**	**0.51**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 เมื่อวิเคราะห์ตามหลักสัปมัปปธาน 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.51) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ($\overline{X}$ = 4.74, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ภาวนาปธาน เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรม ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(n = 239)

ข้อ	วัฒนธรรมทางการเมือง	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ด้านความมีเหตุผล	4.05	0.69	มาก
2.	ด้านเคารพตน เคารพท่าน	4.34	0.60	มาก
3.	ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง	4.21	0.67	มาก
4.	ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี	4.35	0.69	มาก
5.	ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.23	0.61	มาก
6.	ด้านไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่	4.37	0.73	มาก
7.	ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.36	0.64	มาก
8.	ด้านมีอุดมการณ์	4.41	0.73	มาก
9.	ด้านเห็นแก่ประเทศชาติ	4.65	0.58	มากที่สุด
10.	ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน	4.02	0.73	มาก
	ภาพรวม	**4.30**	**0.67**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ในภาพรวมของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.67) โดยด้านเห็นแก่ประเทศชาติได้รับคะแนนสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านมีอุดมการณ์ ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.73) ด้านไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่ ($\overline{X}$ = 4.37, S.D. = 0.73) ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.64) ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.69) ด้านเคารพตน เคารพท่าน ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.60) ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.61) ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.67) ด้านความมีเหตุผล ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = 0.69) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.73) ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนสะท้อนให้เห็นถึงการเป็น “พลเมืองประชาธิปไตย” ที่มีคุณภาพ โดยประชาชนให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผล การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง และการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ควบคู่กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ความตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งยังยึดมั่นในคุณธรรม อุดมการณ์ทางการเมือง และจิตสำนึกต่อประเทศชาติ พร้อมพัฒนาความรู้และศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ เข้มแข็ง และยั่งยืนในระบอบประชาธิปไตย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 หลักสัปมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์	ตัวแปรตาม										
ตัวแปรอิสระ	วัฒนธรรมทางการเมือง	1. ด้านความมีเหตุผล	2. ด้านเคารพตน เคารพท่าน	3. ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง	4. ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี	5. ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง	6. ด้านไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่	7. ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	8. ด้านมีอุดมการณ์	9. ด้านหึมหนแก่ประเทศชาติ	10. ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเอง
หลักสัมมัปปธาน 4	.795**	.668**	.747**	.672**	.709**	.678**	.616**	.632**	.610**	.828**	.556**
1. สังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น	**.638****	.644**	.621**	.560**	.604**	.494**	.458**	.552**	.452**	.625**	.474**
2. ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว	**.812****	.622*	.735**	.674**	.719**	.657**	.685**	.709**	.702**	.859**	.491**
3. ภาวนาปธาน เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดมี	**.523****	.364**	.547**	.432**	.512**	.524**	.362**	.407**	.377**	.627**	.304**
4. อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญยิ่ง	**.749****	.633**	.648**	.631**	.587**	.654**	.615**	.613**	.571**	.733**	.625**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัมมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบาง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.795**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักสัมมัปปธาน 4 ส่งผลเชิงบวกต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในภาพรวม

เมื่อจำแนกตามมติของวัฒนธรรมทางการเมือง พบว่า ด้านความมีเหตุผล มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.668**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านเคารพตน เคารพท่าน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.747**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.672**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.709**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.678**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.616**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.632**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านมีอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.610**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านเห็นแก่ประเทศชาติ มีความสัมพันธ์ในระดับมาก (r = 0.828**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r = 0.556**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักสัมมัปปธาน 4 มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรนำหลักสัมมัปปธาน 4 มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้

3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

แนวปฏิบัติที่สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองดำเนินการโดยยึดหลักหลักสัมมัปปธาน 4 ได้แก่ สังวรปธาน มุ่งป้องกันปัญหาทางการเมือง โดยปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ส่งเสริมการใช้เหตุผลและลดพฤติกรรมที่บิดเบือนการเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิอย่างมีคุณภาพและถูกต้อง ปหานปธาน มุ่งแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นแล้ว ด้วยกระบวนการที่เป็นธรรม เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และใช้สันติวิธีเพื่อลดความขัดแย้งและฟื้นฟูความเชื่อมั่นทางการเมือง ภาวนาปธาน มุ่งพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ และอนุรักขนาปธาน มุ่งธำรงรักษาและสืบสานพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีงาม เช่น ความสุจริตและการเคารพกติกา เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่มั่นคงและยั่งยืนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ติดตามตรวจสอบ และร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชน อันสะท้อนถึงการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ค่อนข้างเข้มแข็ง ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ พลการ และอรนันท์ กลันทปุระ (2558) ที่พบว่า อัตลักษณ์และวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำระดับตำบลและหมู่บ้าน จังหวัดตรัง อยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกำพล ศรีโท และคณะ (2567) ซึ่งพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงแตกต่างจากผลการศึกษาของ ธงชัย สิงอุดม (2563) ที่พบว่าประชาชนในจังหวัดเลยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ความแตกต่างของผลการวิจัยดังกล่าวอาจเกิดจากความแตกต่างด้านกลุ่มประชากร บริบททางสังคมและการเมืองของพื้นที่ศึกษา ตลอดจนช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนในแต่ละพื้นที่

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัมมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนทั้งในด้านการใช้เหตุผล การเคารพสิทธิของผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ และการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยหลักสังวรปธานช่วยส่งเสริมการควบคุมตนเองและการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ปหานปธานช่วยลดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ภาวนาปธานส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่อนุรักขนาปธานช่วยธำรงรักษาค่านิยมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแม้หลักสัมมัปปธาน 4 จะเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม แต่ระดับความสัมพันธ์ที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางบ่งชี้ว่ายังมีปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และบริบทของชุมชนเข้ามามีอิทธิพลร่วมด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพระเฉลิม ถิรปุญฺโญ (ดีเลิศ) (2565) และมนัสวิน พันธ์เลือดไทย, ภูนท สลัดทุกข์ และสยาม ดำปรีดา (2566) ที่พบว่า หลักสัมมัปปธาน 4 สามารถส่งเสริมการพัฒนาบุคคลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณะได้

3. การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่น และการร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ ปุริมาตร (2563) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องอาศัยการเคารพสิทธิเสรีภาพ การยึดมั่นในกติกา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ชูเมือง (2564) ที่พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจะมีความตื่นตัวในการใช้สิทธิ การติดตามตรวจสอบ และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์, เกษฎา ผาทอง และสมภพ ระงับทุกข์ (2567) ที่เสนอว่า การประยุกต์ใช้หลักสัมมัปปธาน 4 สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องและช่วยป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ ดังนั้นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจึงควรมุ่งพัฒนาความรู้ทางการเมือง การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และการประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมควบคู่กัน เพื่อเสริมสร้างการเมืองท้องถิ่นที่โปร่งใส เข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม สะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน 4 กับวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถพัฒนาคุณธรรมทางการเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม และธำรงรักษาพฤติกรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณาร่วมกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทั้ง 10 ด้าน พบว่า หลักสัมมัปปธาน 4 มีส่วนหล่อหลอมให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่มีเหตุผล เคารพตนและผู้อื่น อดกลั้นต่อความแตกต่าง ใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ยึดประโยชน์ส่วนรวม มีอุดมการณ์ เห็นแก่ประเทศชาติ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง โปร่งใส และยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยบูรณาการหลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อพัฒนาจิตสำนึกคุณธรรม และความรับผิดชอบของประชาชน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดเวทีสาธารณะในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

3. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและการบริหารงานท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส ทั่วถึง และสามารถตรวจสอบได้อย่างสะดวก เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นต่อกระบวนการทางการเมืองและการบริหารภาครัฐ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมเวทีประชาคม กิจกรรมสาธารณะ และกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของพลเมืองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษา และประชาชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยด้านสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศ และโซเชียลมีเดีย ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชน”

2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ศึกษาบทบาทของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น”

3. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมอื่น ๆ ร่วมกับหลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทไทย

เอกสารอ้างอิง

กำพล ศรีโท และคณะ. (2567). รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 6(1), 17-32.

คัมภีร์ พลการ และอรนันท์ กลันทปุระ. (2558). อัตลักษณ์และวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำระดับตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดตรัง. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา,* 5(2), 165-174.

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ และคณะ. (2567). การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. *วารสารวิชาการธรรมทัศน์,* 24(3), 257-258.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2552). *ปฏิวัติ ๒๔๗๕.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์.

ธงชัย สิงอุดม. (2563). *พัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเฉลิม ถิรปุญโญ (ดีเลิศ). (2565). *ศึกษาการพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพวรรณ ปุริมาตร. (2563). *พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนัสวิน พันธ์เลือดไทย และคณะ. (2566). อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ในอำเภอชุมแสง ตามหลักสัมมัปปธาน 4. *วารสารวิจยวิชาการ,* 6(2), 283.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก 6.

สมชาย ชูเมือง. (2564). *รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งตามระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดราชบุรี* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สิทธิกร พันศิริ. (2567). *การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Best, J.W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.

Promgrid, P. (2014). Democracy development anddemocratic political culture building. *Parliamentary Journal,* 62(7), 9-43.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harperand Row.